

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE
DIREKTORAT ZA JAVNO ZDRAVJE

Štefanova ulica 5, 1000 Ljubljana

T: 01 478 60 07
F: 01 478 60 79
E: gp.mz@gov.si
www.mz.gov.si

MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO IN
OKOLJE
Direktorat za okolje
Dunajska cesta 22
1000 Ljubljana

e-pošta: gp.mko@gov.si
cc: barbara.breznik@gov.si

Številka: 900-122/2013-15
Datum: 30. 1. 2014

Zadeva: Strokovno mnenje o ustreznosti okoljskega poročila in sprejemljivosti vplivov izvedbe Programa razvoja podeželja 2014-2020
Zveza: Dopis št. 35409-176/2013/22 z dne 2. 1. 2014

V prilogi vam pošiljamo Strokovno mnenje o ustreznosti okoljskega poročila in sprejemljivosti vplivov izvedbe Programa razvoja podeželja 2014-2020, s stališča pristojnosti varovanja zdravja ljudi pred vplivi iz okolja, ki ga je pripravil Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano.

Ministrstvo za zdravje soglaša s priloženim mnenjem.

S spoštovanjem,

Pripravila:
mag. Teja Ilc
sekretarka

dr. Marjeta Recek
vodja Sektorja za obvladovanje nalezljivih bolezni,
hrano in okolje

Priloga: strokovno mnenje NLZOH

V vednost:
- Dr. Barbari Breznik

**NACIONALNI LABORATORIJ ZA
ZDRAVJE, OKOLJE IN HRANO**

CENTER ZA OKOLJE IN ZDRAVJE
Oddelek za okolje in zdravje Maribor

Republika Slovenija
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE
mag. Teja Ilc
Štefanova 5
1000 LJUBLJANA

Številka: 2122-09/1649-14 / NP – 43/6/13

DANTE-23-DZ14MZ_Program razvoja podeželja_OP_200-122-13-13

Maribor, 28.01.2014

**ZADEVA: Strokovno mnenje o ustreznosti okoljskega poročila in sprejemljivosti
vplivov izvedbe Programa razvoja podeželja 2014-2020**

Dne 29.08.2013 ste nas z dopisom št. 900-122/2013-9 zaprosili za mnenje ustreznosti okoljskega poročila in sprejemljivosti vplivov izvedbe Programa razvoja podeželja 2014-2020 na okolje s stališča naše pristojnosti varovanja zdravja ljudi pred vplivi iz okolja.

Kot osnovo za izdelavo mnenja smo pregledali dokumentacijo prejeto na CD:

- Okoljsko poročilo za Program razvoja podeželja 2014-2020, št. projekta: 1463, OIKOS d.o.o. Kamnik, november 2013 (OP);
- Program razvoja podeželja 2014-2020 prvi predlog, RS, MKO, november 2013, (PRP).

Na podlagi pregleda zgoraj navedene dokumentacije ugotavljamo, da je okoljsko poročilo pripravljeno v skladu z zahtevami Uredbe o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje, Ur. list RS št. 73/05 (Uredba) in omogoča presojo vplivov in ugotavljanje sprejemljivosti s stališča varovanja zdravja ljudi pred vplivi iz okolja.

Pregledali smo tudi Program razvoja podeželja 2014-2020 – prvi osnutek in ugotavljamo, da je s stališča varovanja zdravja ljudi pred vplivi iz okolja sprejemljiv.

Mnenje sestavi:

Matjaž Rotar, inž.grad.

ODDELEK ZA OKOLJE IN ZDRAVJE MARIBOR

Vodja:

mag. Emil Žerjaj, univ.dipl.inž.kem.tehnol.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO IN OKOLJE
AGENCIJA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA OKOLJE

Vojkova 1b, 1000 Ljubljana

T: 01 478 40 00
F: 01 478 40 52
E: gp.arso@gov.si
www.arso.gov.si

Ministrstvo za kmetijstvo in okolje
Sektor za celovito presojo vplivov na okolje
Dunajska c.22
10000 Ljubljana

Številka: 35001-12/2014
Datum: 9.4.2014

Zadeva: Mnenje o ustreznosti okoljskega poročila in dodatka za varovana območja za Program razvoja podeželja 2014-2020 (druga dopolnitev) in mnenje o sprejemljivosti vplivov izvedbe plana na okolje

Agencija RS za okolje je dne 2.4.2014 prejela dopis Ministrstvo za kmetijstvo in okolje Sektorja za celovito presojo vplivov na okolje, v katerem nas prosijo za mnenje o ustreznosti okoljskega poročila in dodatka za varovana območja za Program razvoja podeželja 2014-2020 (prva dopolnitev) in mnenje o sprejemljivosti vplivov izvedbe plana na okolje.

Agencija Republike Slovenije za okolje, izdaja na podlagi petega odstavka 8. člena Uredbe o organih v sestavi ministrstev (Uradni list RS, št. 58/03, 45/04, 86/04-ZVOP-1, 138/04, 52/05, 82/05, 17/06, 76/06, 132/06, 41/07, 64/08-ZViS-F, 63/09, 69/10, 40/11, 98/11, 17/12, 23/12, 82/12, 109/12, 24/13, 36/13 in 51/13), 42. člena Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06-ZVO-1-UPB1, 49/06-ZMetD, 66/06-odločba US, 33/07-ZPNačrt, 57/08-ZFO-1A, 70/08, 108/09 in 57/2012) in 19. in 20. člena Uredbe o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje (Uradni list RS, št. 73/05), naslednje mnenje;

Po pregledu gradiva ugotavljamo, da je okoljsko poročilo vsebinsko dopolnjeno v skladu s pripombami na okoljsko poročilo in usklajevalnim sestankom, ki je potekal dne 27.3.2014 na Ministrstvu za kmetijstvo in okolje.

Od izdelovalca okoljskega poročila pa prosimo za pojasnilo trditev v okoljskem poročilu, in sicer:

- Str. 103, Preglednica 1: Predlagani okoljski cilji PRP 2014-2020, je pod okoljskim ciljem Dobro ekološko stanje površinskih voda zapisana utemeljitev okoljskega cilja: »Emisije v vode iz različnih virov na podeželju in raba vode vplivajo na ekološko stanje površinskih voda. PRP 2014-2020 lahko prispeva k izboljšanju ali poslabšanju ekološkega stanja.«
Glede na oceno C-nebistven vpliv zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov je trditev, da PRP lahko prispeva k poslabšanju ekološkega stanja nesprejemljiva, saj je potem ustrežnejša ocena D.

- Str. 125 Tabela 7.3.3.3.2 Vpliv posameznih ukrepov, je pod točko 4: Naložbe v osnovna sredstva (18, člen), za vpliv rabe vode na doseganje cilja zapisano:« Raba vode za namakanje **lahko negativno vpliva na ekološko stanje površinskih voda**, če pride do prevelikih odvzemov vode iz površinskih voda, zlasti v obdobju hidrološke in kmetijske suše – ravno ko se poveča potreba po namakanju. Poleg tega lahko pride do povečanega izpiranja nitratov in fitofarmaceutskih sredstev. Glede na to dejstvo, je ravno tako ustreznejša ocena **D**.

Generalna ocena vpliva na okoljske cilje s področja upravljanja z vodami je C- nebistven vpliv zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov, kar je v ostalih delih dokumenta, razen navedb zgoraj, primerno obravnavano in utemeljeno. Namen izvajanja omilitvenih ukrepov je, da se prepreči poslabšanje dobrega ekološkega stanja voda. Če temu ni tako, je potrebno vplive oceniti z oceno D. Zato prosim, da izdelovalec okoljskega poročila pojasni, zakaj lahko emisije v vode iz različnih virov na podeželju in raba vode, kljub izvedbi predvidenih omilitvenih ukrepov povzročijo poslabšanje dobrega ekološkega stanja voda.

Okoljsko poročilo je zato potrebno ustrezno dopolniti oziroma pojasniti zgoraj omenjena neskladja glede na ostalo vsebino okoljskega poročila.

S spoštovanjem,

Pripravil:
Janez Kastelic

mag. Tomaž Rogačar
Direktor Urada za upravljanje z vodami

Vročiti:

- naslov, po e-pošti,
- spis, tu

ZAVOD REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA VARSTVO NARAVE

Tobačna ulica 5 | 1000 Ljubljana
T 01 230 95 00 | F 01 230 95 40
E zrsvn.oe@zrsvn.si | www.zrsvn.si

Številka: 8-II-13/5-O-14/MŽ, TK

Datum: 11. 04. 2014

Ministrstvo za kmetijstvo in okolje
Dunajska cesta 22
1000 Ljubljana

dr. Barbara Breznik

Zadeva: Program razvoja podeželja 2014-2020

A Mnenje o ustreznosti Okoljskega poročila in Dodatka za varovana območja

B Mnenje o sprejemljivosti vplivov izvedbe plana na okolje

Z vlogo št. 35409-176/2013/36, z dne 02.04.2014, prejeto dne 02.04.2014, ste naslovni Zavod zaprosili za mnenje o tem, ali sta Okoljsko poročilo in Dodatek za varovana območja za Program razvoja podeželja 2014 – 2020 (druga dopolnitev, izdelovalec Oikos d.o.o., marec 2014) ustrezna in omogočata presojo vplivov izvedbe plana na okolje s stališča naše pristojnosti ter za mnenje o sprejemljivosti vplivov izvedbe plana na okolje (prvi predlog, november 2013, dop. april 2014).

Mnenje o sprejemljivosti vplivov plana na varovana območja izdajamo po 101.a členu Zakona o ohranjanju narave – uradno prečiščeno besedilo (*Uradni list RS, št. 96/04 – ZON-UPB2 in 61/06 – Zdru-1; v nadaljevanju: ZON*) skladno z 42. in 46. členom Zakona o varstvu okolja (ZVO-1-UPB1, Uradni list RS 39/06) in 17. ter 18. členom Pravilnika o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja (UL RS 130/04, 53/06, 38/10, 3/11).

Vlogi ste priložili:

- Program razvoja podeželja 2014-2020 – prvi predlog (november 2013, dop. april 2014)
- Okoljsko poročilo za Program razvoja podeželja 2014-2020 (druga dopolnitev, izdelovalec OIKOS d.o.o., marec 2014)
- Dodatek za varovana območja za Program razvoja podeželja 2014-2020 (druga dopolnitev, izdelovalec OIKOS d.o.o., marec 2014)

A Mnenje o ustreznosti Okoljskega poročila in dodatka za varovana območja

Po pregledu druge dopolnitve Okoljskega poročila in Dodatka na varovana območja za Program razvoja podeželja 2014-2020 ugotavljamo, da so bile pripombe na Okoljsko poročilo in Dodatek za varovana območja (prva dopolnitev, december 2013) podana v mnenju 8-II-13/2-O-14/TK,MŽ z dne, 29. 01. 2014 večinoma upoštevane. Kljub temu imamo na Okoljsko poročilo in Dodatek na varovana območja še nekaj vsebinskih dopolnitev:

Splošne pripombe:

Príprava Programa razvoja podeželja 2014-2020 še ni končana, saj v zadnjih tednih potekajo intenzivna zaključna usklajevanja glede nabora in izvedbe posameznih ukrepov. V posamezna usklajevanja, katerih ukrepi bi lahko imeli vpliv na naravo je vključen tudi naslovni Zavod. Okoljsko poročilo in Dodatek na varovana območja tako že povzemata zadnje usklajene dogovore iz teh usklajevanj, medtem ko je treba

Program razvoja podeželja s temi vsebinami še dopolniti. Zaradi zelo kratkih časovnih rokov namreč pripravljavcu Programa razvoja podeželja le-tega ni uspelo dopolniti v celoti/popolnoma.

Področje gozdarstva:

Pripombe s področja ohranjanja narave na prvo dopolnitev Okoljskega poročila in Dodatka za varovana območja (OIKOS, december 2013) so se nanašale na:

- (1) Nasprotja znotraj dokumentov pri navajanju stanja gozdov (ocena stanja biotske raznovrstnosti v gozdnem prostoru).
- (2) Pomanjkljiva obravnava nekaterih kvalifikacijskih vrst in HT, za katere bi lahko imeli ukrepi PRP negativen vpliv.
- (3) Neusklajenost z obstoječo zakonodajo (izvajanje presoje na nižjih ravneh pri načrtovanju, gradnji vlak...).
- (4) Povezovanje vsebin Okoljskega poročila in Dodatka z drugimi strateškimi dokumenti (Evropsko strategijo biotske raznovrstnosti (2011-2020), Analiza doseganja ciljev Strategije ohranjanja biotske raznovrstnosti v Sloveniji).
- (5) Uvajanje gozdno okoljskih ukrepov v Program razvoja podeželja.

(1) Okoljsko poročilo in Dodatek za varovana območja (OIKOS, marec 2014) sta ustrezno dopolnjena z novjšimi podatki. Ocena stanja biotske raznovrstnosti v gozdnem prostoru je znotraj poglavij usklajena. Podarjeno je slabšanje stanja nekaterih gozdnih habitatnih tipov in kvalifikacijskih vrst.

(2) V Okoljsko poročilo in Dodatek so bili vključeni nekateri gozdni HT in kvalifikacijske vrste, na katere bi lahko imel PRP 2014-2020 negativen vpliv. Obravnavan je bil vpliv PRP 2014-2020 na te kvalifikacijske vrste ter podani omilitveni ukrepi na generalni ravni. Izvajanje teh omilitvenih ukrepov bo temeljilo na nižjem nivoju načrtovanja (umeščanje gozdnih prometnic, gozdnogospodarski načrti za gozdnogospodarske enote) ter na sofinanciranju izvajanja ključnih ukrepov za biodiverzitetu.

(3) Usklajena je obravnava obstoječe zakonodaje (npr. Celovita presoja vplivov na varovana območja na področju gozdarstva).

(4) Okoljsko poročilo in Dodatek obravnavata usmerjanje PRP 2014-2020 k ciljem strateških dokumentov na področju varstva narave.

(5) ZRSVN je v preteklem mnenju opozoril na možnost oziroma uvedbo gozdarsko okoljskih plačil ter na problematiko obstoječega nacionalnega sistema za financiranje ukrepov, ki so namenjeni biodiverziteti. Na ravni MKO je bilo odločeno, da Slovenija v PRP 2014-2020 ne bo izkoristila možnosti financiranja gozdno-okoljskih ukrepov. Na podlagi ugotovitev ZRSVN, da je obstoječi sistem financiranja in sofinanciranja vlaganj v gozdove na področju ukrepov namenjenim biodiverziteti premalo učinkovit, je bilo dogovorjeno, da bodo v obdobju 2014-2020 ukrepi za biotsko raznovrstnost usmerjeni predvsem v državne gozdove, za zasebne gozdove pa bodo zagotovljena dodatna sredstva v višini cca. 100.000,00 €/leto. Na podlagi obstoječega Pravilnika o financiranju in sofinanciranju bi lahko s temi sredstvi izvedli primerne ukrepe na cca. 600 ha.

ZRSVN opozarja, da je potrebno pred izvajanjem PRP 2014-2020 razviti učinkovit sistem umeščanja gozdnih prometnic, ter v sklopu načrtovanja opredeliti območja, kjer se financiranje gozdnih prometnic zaradi negativnih vplivov na varstvo narave ne bo izvajalo. Prav tako opozarjamo na pomanjkljivosti pri načrtovanju in umeščanju novih tehnologij (npr. strojna sečnja), ki lahko ob neprimerni umestitvi bistveno vpliva na naravovarstvene cilje nekaterih varovanih območij.

Upoštevanje omilitvenih ukrepov in priporočil za razvoj sistema usmerjanja dejavnosti povezanih z PRP (gradnja gozdnih prometnic, umeščanje sodobnih tehnologij, umeščanje omilitvenih ukrepov) na nivoju načrtovanja je torej ključna za odpravo negativnih vplivov PRP na naravo na področju gozdarstva.

Če omilitveni ukrepi, ki so navedeni v drugi dopolnitvi Okoljskega poročila in Dodatku za varovana območja ne bodo sistemsko izpeljani na nižjih nivojih načrtovanja, oziroma bodo ukrepi PRP, kljub temu negativno vplivali na varovana območja, bo potrebno izvajanje ukrepov PRP 2014 -2020 naknadno prilagoditi na način, ki bo z vidika vplivov na naravo sprejemljiv (npr. sprememba kriterijev, prostorsko umeščanje).

Predlagamo, da se zaradi zgoraj navedenih vzrokov Okoljsko poročilo in Dodatek dopolni z naslednjim omilitvenim ukrepom: **Zagotoviti je potrebno podrobnejšo analizo vplivov ukrepov PRP povezanih z gozdarstvom na naravo v obdobju do vmesnega vrednotenja leta 2017. V kolikor bodo rezultati pokazali, da varstveni cilji ne bodo doseženi je potrebno začeti postopek za uvedbo gozdno - okoljskih ukrepov.**

Področje kmetijstva:

Pripombe s področja ohranjanja narave na Okoljsko poročilo in Dodatek za varovana območja (8-II356/2-O-13/TK,MŽ) in prvo dopolnitev Okoljskega poročila in Dodatka za varovana območja (8-II-13/2-O-14/MŽ,TK) za Program razvoja podeželja 2014 -2020 so se nanašale na:

- (1) Uporabo starih podatkov kazalcev okolja
- (2) Nejasnost izvajanja ukrepa Prenos znanja in Pomoč pri uporabi svetovanja
- (3) Nejasnost možnih kombinacij zahtev KOPOP, ki se lahko izvajajo na isti površini
- (4) Neustrezno oceno vplivov izvajanja posameznih zahtev KOPOP (zaradi manjkajoče matrike kombinacij je vplive nemogoče predvideti)
- (5) Neustreznost dodatnega kriterija pri izboru naložb
- (6) Program LEADER v Okoljskem poročilu ni podrobno presojan
- (7) Okoljsko poročilo ne obravnava drugih ukrepov (npr. Natura 2000 plačil, neproizvodne naložbe), ki se sicer lahko izvajajo v okviru PRP, a se Slovenija zanje ni odločila
- (8) Okoljsko poročilo ne obravnava situacije oziroma kriterijev, po katerih bodo kmetom dodeljena finančna sredstva v primeru, da bo vlog več kot razpoložljivih sredstev.
- (9) Nejasno/nenatančno opredelitev omilitvenih ukrepov

(1) Okoljsko poročilo in Dodatek za varovana območja (OIKOS, marec 2014) sta ustrezno dopolnjena z novejšimi podatki.

(2) Za izvajanje ukrepov Prenos znanja in Pomoč pri uporabi svetovanja je bil sklenjen dogovor, da je izvajanje teh dveh ukrepov na najbolj ogroženih območjih Natura 2000 še posebej intenzivno, upravičenci pa bodo za sodelovanje v teh ukrepih (udeležbo) stimulirani z 20% višjimi finančnimi nadomestili. Okoljsko poročilo in Dodatek za varovana območja vplive tovrstnega pristopa ustrezno vrednotita kot pozitivne.

(3,4) V vmesnem času med prvo in drugo dopolnitvijo Okoljskega poročila in Dodatka za varovana območja je prišlo do spremembe koncepta sheme KOPOP. Prvotni koncept nabora zahtev, ki jih kmet glede na potrebe/želje prostovoljno izbira sam je nadomestil koncept »paketnega« pristopa, kjer mora kmet, ki se želi vključiti v izvajanje KOPOP ukrepa, poleg vstopnih pogojev in osnovnih zahtev, upoštevati tudi obvezne zahteve ter izvajati najmanj eno izbirno zahtevo. »Paketov« KOPOP je 9 in

pokrivajo širok spekter kmetijskih dejavnosti (poljedelstvo, zelenjadarstvo, sadjarstvo,...). Naravovarstvene vsebine v kmetijski krajini so vezane predvsem na travnike ter ohranjanje krajinskih prvin. Za ohranjanje krajinskih prvin je predvidena shema »Ohranjanje krajine« za travnike pa sta predvideni dve shemi in sicer »Okolju prijazno gospodarjenje s travinjem z živalmi« ter »Gospodarjenje z naravovarstveno pomembnimi travišči«. Z razliko od slednje sheme, katere izvajanje zahtev je izrazito ciljno usmerjeno na območja Natura 2000, je prva shema bolj splošna in namenjena ustrezni rabi travnikov po celotni državi (tudi znotraj območij Natura 2000). Nejasnosti glede možnih kombinacij zahtev, ki se lahko izvajajo na isti površini tako zaradi nove sheme KOPOP ni več.

Kljub temu pa ostaja vprašanje o morebitnih škodljivih (negativnih) vplivih na naravo, ki se lahko pojavijo ob izvajanju posameznih zahtev KOPOP ter potrebnih omilitvenih ukrepov s katerimi se ti morebitni negativni vplivi zmanjšajo do te mere, da so za naravo sprejemljivi. Okoljsko poročilo in Dodatek za varovana območja ustrezno vrednotita pozitiven učinek »mehkega pogojevanja« izvajanja ciljnih naravovarstvenih zahtev, saj bodo kmetijska gospodarstva, ki se bodo želela vključiti v splošen ukrep za ohranjanje travinja »Okolju prijazno gospodarjenje s travinjem« morala v primeru, ko bo del travinja njihovega kmetijskega gospodarstva ležal na območjih Natura 2000, določen delež (20%) tega travinja vključiti v izvajanje ciljnih naravovarstvenih zahtev za travinje. Na ta način si oba ukrepa ne bosta konkurirala temveč dopolnjevala, saj živinorejske kmetije po ocenah strokovnjakov (Verbič 2013, ustno) potrebujejo cca. 20% kreme slabše krmne vrednosti, ki jo lahko pridobijo prav iz teh pozno košenih in naravovarstveno pomembnih travnikov.

Potencialno škodljiv vpliv na naravo pa lahko ima v shemi »Okolju prijazno gospodarjenje s travinjem z živalmi« izvajanje zahteve »Analiza krme in računanje krmnih obrokov« v kolikor se izkaže, da kmetija v splošnem pridelava preveč krme slabe kakovosti. Ti rezultati bi namreč lahko kmete napeljali k intenzifikaciji rabe, kar pa bi posledično lahko imelo škodljive vplive na naravo. Na to nevarnost ustrezno opozarja tudi Okoljsko poročilo in Dodatek za varovana območja, zato v izogib tovrstnim primerom določa tri jasno definirane omilitvene ukrepe (1) Rezultati analize krme in gnojilni načrti ne morejo biti razlog za intenzifikacijo ali ekstenzifikacijo; ne glede na rezultate analiz je potrebno upoštevati naravovarstvene cilje in naravne danosti na določenem področju, (2) Za posamezne kmetije, ki imajo težave z zagotavljanjem uravnoveženih krmnih obrokov, je potrebno izdelati tehnološki načrt za prilagoditev proizvodnje in zagotavljanje uravnoveženih krmnih obrokov in (3) V kolikor se težave z zagotavljanjem uravnoveženih krmnih obrokov izkažejo na širšem območju, je potrebno pripraviti projekt, s katerim se bo za to področje poiskalo rešitve za zagotavljanje uravnoveženih krmnih obrokov.

(5) Neustrezen dodaten kriterij pri izboru naložb »Identifikacija pomembnih habitatov« je bil v fazi usklajevanj črtan, zato dodatna obrazložitev, kako ta kriterij ustrezno uporabljati (kdaj je pomemben habitat lahko primerjalna prednost in kdaj ne) v Okoljskem poročilu in Dodatku za varovana območja (OIKOS, marec 2014) ni potrebna.

(6) Okoljsko poročilo in Dodatek za varovana območja vplive programa LEADER ne ocenjuje ločeno temveč v okviru posameznega ukrepa, saj gre za vsebinsko široko zastavljen ukrep z razpršenimi vplivi. Program LEADER deluje po pristopu »od spodaj navzgor«, zato pripravljavec Programa razvoja podeželja 2014-2020 ni želel vnaprej določati vsebin, ki bi se sofinancirale preko tega ukrepa. Dogovor pa je, da se varstvo narave vključuje v aktivnosti LAS-ov in pripravo lokalnih razvojnih strategij.

(7) Zavod RS za varstvo narave in Sektor za ohranjanje narave MKO je za PRP v obdobju 2014 -2020 predlagal uvedbo ukrepov Natura 2000 plačila in neproizvodne naložbe. Predlog ni bil upoštevan. Kmetijska zemljišča znotraj območij Natura 2000 se še naprej upravljajo preko sheme KOPOP, ki pa bo v primerjavi s shemo 2007-13 zagotovila stimulatívna plačila (100% povračilo vseh dodatnih stroškov in

celoten izgubljen prihodek zaradi prevzete obveznosti). Hkrati bo na teh območjih potekalo tudi intenzivno izvajanje ukrepov Prenos znanja in Pomoč pri uporabi storitev svetovanja z dodatno 20% finančno stimulacijo za udeležbo upravičencev na teh vsebinah. Okoljsko poročilo in Dodatek za varovana območja to ustrezno povzemata in vplive ocenjujeta kot pozitivne. Kljub temu menimo, da bi morala Okoljsko poročilo in Dodatek za varovana območja predvideti tudi možnost, da ti dogovori morda ne bodo dovolj in da varstveni cilji za obdobje 2014-2020 ne bodo doseženi. Zato je potrebno Okoljsko poročilo in Dodatek za varovana območja dopolniti z naslednjim omilitvenim ukrepom:

Zagotoviti je potrebno podrobnejšo analizo učinkov na naravo (zlasti ukrepov KOPOP, Sodelovanje in LEADER) v obdobju do vmesnega vrednotenja leta 2017. V kolikor bodo rezultati pokazali, da varstveni cilji ne bodo doseženi je potrebno nemudoma začeti postopek za uvedbo ukrepa Natura 2000 plačila.

(8) Glede izbora kriterijev za dodelitev sredstev KOPOP je dogovor, da bodo plačila za izvajanje ciljnih naravovarstvenih ukrepov (Ohranjanje travniških vrst ptic, Ohranjanje travniških vrst metuljev, Ohranjanje vrstno bogatih travnikov, Ohranjanje steljnikov) izplačana 100% kar ustrezno (kot pozitivno) vrednotita tudi Okoljsko poročilo in Dodatek za varovana območja. Poleg tega je Program razvoja podeželja dopolnjen z omenjenimi kriteriji in iz nabora je razvidno, da se bodo prednostno vzpodbujale kmetijske prakse, ki pozitivno prispevajo k ohranjanju biodiverzitete in vodnih virov.

(9) Omilitveni ukrepi v Okoljskem poročilu in Dodatku za varovana območja so dopolnjeni in vsebinsko bolj jasno opredeljeni. Opozorili pa bi, da dva omilitvena ukrepa iz tega mnenja manjkata in jih je v Okoljsko poročilo in Dodatek za varovana območja še potrebno dodati.

Okoljsko poročilo in Dodatek za varovana območja (OIKOS, marec 2014) pa je nedosleden pri ocenjevanju potencialnih vplivov na naravo pri izvajanju ukrepa »Naložbe v osnovna sredstva«. Ustrezno sicer ugotavlja, da *»Naložbe v kmetijska gospodarstva lahko povečajo potrebo po obdelovalnih površinah, kar lahko privede do spremembe travnikov v njive in s tem do uničenja vrstno bogatih ekosistemov kmetijske krajine; poleg tega lahko intenzivirajo proizvodnjo in obdelanost njivskih površin«* vendar v nadaljevanju za blaženje morebitnih škodljivih vplivov ne predlaga nobenega omilitvenega ukrepa. Zato predlagamo, da se Okoljsko poročilo in Dodatek za varovana območja pri ukrepu »Naložbe v osnovna sredstva« dopolnita z naslednjim omilitvenim ukrepom:

Zagotoviti je potrebno podrobnejšo analizo učinkov na naravo v obdobju do vmesnega vrednotenja leta 2017 in rezultate naknadnega (ex-post) vrednotenja PRP 2007-2013. V kolikor bodo pri izvajanju tega ukrepa ugotovljeni škodljivi vplivi na naravo je potrebno izvajanje tega ukrepa prilagoditi na način, ki bo z vidika vplivov na naravo sprejemljiv (npr. sprememba kriterijev za odobritev naložb, drugačno prostorsko umeščanje naložb, spremembe v deležu sofinanciranja,...).

Pripombe imamo tudi na ocene vplivov izvajanja ukrepa »Naložbe v osnovna sredstva« na posamezne vrste, ki so podane v Preglednici 22 Dodatka za varovana območja. Res je sicer, da je osnovna stopnja sofinanciranja naložb do 30% priznane vrednosti naložbe. Vendar se lahko ta delež v nekaterih primerih še poveča (npr. za mlade kmete, vključenost v EIP,...). Posamezni priznani % se seštevajo, vendar ne smejo preseči 70% priznane vrednosti naložbe. Ne drži torej predpostavka, da zaradi nizke stopnje sofinanciranja zanimanja med kmeti ne bo, zaradi česar se bo ta ukrep izvajal oz. imel vpliv le v manjšem obsegu. To oceno je potrebno popraviti.

Glede na zgoraj navedene ugotovitve menimo, da druga dopolnitev Okoljskega poročila (OIKOS, marec 2014) in druga dopolnitev Dodatka na varovana območja (OIKOS, marec 2014) ob zgoraj navedenih dopolnitvah:

- Dopolnitev omilitvenega ukrepa, vezanega na uvedbo ukrepa gozdno - okoljskih plačil, v kolikor se to izkaže za potrebno.

- Dopolnitev omilitvenega ukrepa, vezanega na uvedbo ukrepa Natura 2000 plačil v kolikor se to izkaže za potrebno.
- Dopolnitev omilitvenega ukrepa za ukrep »Naložbe v osnovna sredstva«
- Dopolnitev/popravek ocen vplivov pri izvajanju ukrepa Naložbe v osnovna sredstva v preglednici 22 Dodatka za varovana območja

ustrezno ocenjujeta vplive Programa razvoja podeželja 2014 - 2020 na naravo. Menimo, da sta obravnavana dokumenta **ustrezna** in skladno z določili 15. člena Pravilnika **omogočata presoje vplivov izvedbe plana na varovana območja**.

B Mnenje o sprejemljivosti vplivov izvedbe plana na okolje

Glede na to, da Program razvoja podeželja 2014 – 2020 še ni v celoti dopolnjen (poglavje Splošne pripombe) in še ne vsebuje omilitvenih ukrepov, ki so potrebni s področja varstva narave bomo mnenje o sprejemljivosti vplivov PRP 2014-2020 podali naknadno.

Ker Program razvoja podeželja 2014 – 2020 v času izdaje tega mnenja še ni dokončen in so torej dopolnitve še možne, bi pripravljavca programa želeli opozoriti, da je, v kolikor se v program dodajo novi ukrepi oziroma zahteve, ki bi lahko imele vpliv na naravo, potrebno temu ustrezno dopolniti tudi Okoljsko poročilo in Dodatek za varovana območja.

S spoštovanjem!

Pripravila:

mag. Mateja Žvikart
višja naravovarstvena svetovalka

Tadej Kogovšek, univ.dipl.inž. gozd.
naravovarstveni svetovalec

Tadej Kogovšek

dr. Dario Krajčič
direktor

Dario Krajčič

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

Maistrova ulica 10, 1000 Ljubljana

T: 01 369 59 00
F: 01 369 59 01
E: gp.mk@gov.si
www.mk.gov.si

Ministrstvo za kmetijstvo in okolje
Direktorat za okolje
Sektor za celovito presojo vplivov na okolje

Gp.mko@gov.si

Številka: 331-1/2013-MIZKS/39
Datum: 14. 4. 2014

Zadeva: Mnenje o ustreznosti okoljskega poročila in dodatka za varovana območja za Program razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014-2020 in mnenje o sprejemljivosti vplivov izvedbe plana na okolje

Ministrstvo za kulturo je dne 2. 4. 2014 prejelo vašo vlogo (dopis št. 35409-176/2013/36 z dne 2. 4. 2014) za podajo pisnega mnenja o ustreznosti dopolnjenega okoljskega poročila in dodatka za varovana območja za Program razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014-2020 (v nadaljevanju: PRP 2014-2020) ter pisno mnenje o sprejemljivosti plana z vidika varstva kulturne dediščine.

Vlogi je bilo na zgoščenki priloženo:

- Dopolnjen osnutek Programa razvoja podeželja 2014-2020,
- Okoljsko poročilo za Program razvoja podeželja 2014-2020 (dopolnjen osnutek) (izdelal OIKOS d.o.o., št. projekta 1463, avgust 2013),
- Dodatek za varovana območja za Program razvoja podeželja 2014-2020 (izdelal OIKOS d.o.o., št. projekta 1463, april 2013).

1. Mnenje Ministrstva za kulturo glede dopolnjenega okoljskega poročila za Program razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014-2020 je naslednje

Po pregledu prejetega gradiva ugotavljamo, da okoljsko poročilo v vsebini presoje vplivov izvedbe plana na kulturno dediščino ustrezno vključuje vse vsebine in informacije, kot jih določa Uredba o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje (Ur.l. RS št. 73/05).

Mnenje Ministrstva za kulturo glede ustreznosti dopolnjenega okoljskega poročila za PRP 2014-2020 je, da okoljsko poročilo v zadostni meri opredeljuje, ugotavlja, opiše in oceni vplive izvedbe programa na kulturno dediščino v obsegu, kot jo obravnava, sicer pa PRP 2014-2020 skorajda ne obravnava kulturne dediščine.

2. Stališče Ministrstva za kulturo glede dopolnjenega osnutka Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014-2020

Skupaj z okoljskim poročilom je bil posredovan tudi prvi predlog PRP 2014-2020. Gradivo smo v sodelovanju s Zavodom za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Metelkova ulica 6, 1000 Ljubljana (v nadaljevanju: ZVKDS) pregledali in ugotovili, da PRP 2014-2020 ni ustrezno vključil ohranjanja kulturne dediščine (s krajino).

Osnutek PRP 2014-2020 je za področje dediščine sledil vodilom naslednjih dokumentov:

- predloga Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o podpori za razvoj podeželja iz EKSRP (Bruselj, 12. 10. 2011) in
- Resolucije o strateških usmeritvah razvoja slovenskega kmetijstva in živilstva do leta 2020 – »Zagotovimo.si hrano za jutri« (Uradni list RS, št. 25/2011).

Oba dokumenta sta še posebej izpostavila podpore (tudi) na področju obnove vasi, varovanja naravne in kulturne dediščine, kar v PRP 2014-2020 ni vključeno.

Ugotovili smo, da osnutek PRP 2014-2020 v analizo stanja, ki je izpostavila širok spekter dediščinskih pojavov, ni vključil ocene dosedanjih uspešnih Ukrepov 322 in 323 iz PRP 2007-2013, vezanih na obnovitvene posege na dediščini. Zelo nas je presenetila vsebina osnutka PRP 2014-2020, ki je z novimi konceptualnimi spremembami radikalno posegel tudi v dosedanje ukrepe z vsebinami ohranjanja kulturne dediščine in obnove vasi (kot kulturne dediščine). Zelo smeje Strateške usmeritve in Izvedbeni vidiki PRP 2014-2020 (Spremljevalno gradivo) s šestimi Prednostnimi nalogami ter trinajstimi Ukrepi so žal obšle konkretne vsebine varstva kulturne dediščine (razen kulturne krajine, ki tudi sodi med zvrsti kulturne dediščine).

ZVKDS je v dopisu št. 331-0001/2011/10 z dne 25. 7. 2013 predlagal Ministrstvu za kmetijstvo in okolje, da zaradi neposrednih in posrednih pozitivnih učinkov obeh ukrepov iz PRP 2007-2013 na izboljšanje stanja podeželja, kot tudi zaradi nujnosti, da Republika Slovenija upošteva usmeritve EU iz predloga Uredbe in da upošteva lastne zaveze iz omenjene Resolucije, v novi v PRP 2014-2020 poleg ukrepa LEADER vključi neposredne mehanizme za obnovo in oživiljanje (nepremične) kulturne dediščine na podeželju.

V skladu z dogovorom na usklajevalnem sestanku v zvezi z Okoljskim poročilom za PRP 2014-2020, dne 27. 3. 2014, na Ministrstvu za kmetijstvo in okolje in na podlagi Okoljskega poročila za PRP 2014-2020, je Ministrstvo za kulturno predlagalo dopolnitve PRP 2014-2020 in jih po elektronski pošti dne 28. 3. 2014 poslalo na Ministrstvo za kmetijstvo in okolje. V skladu z zabeležko omenjenega sestanka št. 3310-6/2013-55 z dne 27.3.2014 bo Ministrstvo za kmetijstvo in okolje odgovore na predloge Ministrstva za kulturo pisno posredovalo do konca meseca aprila 2014. V mesecu maju 2014 sledi usklajevanje.

Predlog dopolnitev (dopis št. 331-1/2013-MIZKS/32 z dne 28. 3. 2014) se nanaša na ugotovitve Okoljskega poročila, ki je na podlagi vsebine PRP 2014-2020, stanja okolja in različnih strateških dokumentov oblikovalo okoljski cilj »Ohranjene lastnosti objektov in območij kulturne dediščine« in v njem opredelilo pozitivne vplive na kulturno dediščino za ukrepe, v okviru katerih se bodo izvajale aktivnosti, ki bodo prispevale k ohranitvi pomembnih vrednot in lastnosti objektov in območij kulturne dediščine ter njihovi aktivni vključitvi v okviru drugih sektorjev in dejavnosti; ukrepe, ki omogočajo posredni dvig zavesti o pomenu upravljanja in ohranjanja kulturne dediščine, in ukrepe, ki bodo prispevali k obnovi stavbnega fonda in drugih objektov na podeželju ter pospeševanju razvoja podeželskega prostora nasploh, saj se s tem povečuje tudi možnost obnove in ohranitve kulturne dediščine. Tovrstni ukrepi so predvsem Naložbe v opredmetena sredstva, Razvoj kmetij in podjetij, Naložbe v gozdarske tehnologije ter predelavo in trženje gozdnih proizvodov ter Kmetijsko okoljska in kmetijsko podnebna plačila.

Zaradi navedenega smo predlagali dopolnitve besedila v poglavju 4.1.4 IDENTIFICIRANE PRILOŽNOSTI PROGRAMSKEGA OBMOČJA na straneh 43 in 44:

- na str. 43 se pod naslovom: 'Pospešitev procesov strukturnega prilagajanja v kmetijstvu ter s tem ustvarjanje pogojev za povečanje produktivnosti slovenskega kmetijstva in dvig stopnje samooskrbe' doda nov odstavek:

»Za zagotavljanje socialno vzdržnega in skladnega razvoja podeželja, ohranjanje poselitve, izboljšanje življenjskega standarda in izboljšanje starostne strukture prebivalstva je nujno zagotoviti sredstva za obnovo prvenstveno nepremične kulturne dediščine in ostalega stavbnega fonda.«

- na str. 44 se pod naslovom: 'Povečanje tržne usmerjenosti, povečanje ponudbe proizvodov višje dodane vrednosti na trgu in intenzivnejše povezovanje med primarnimi proizvajalci in naprej vzdolž agro-živilske verige' za besedilom: »... povpraševanje po kmetijskih proizvodih, pridelanih na okolju in živalim prijaznejši način, pomeni veliko tržno priložnost za primarne proizvajalce.« doda besedilo:

»Takšna kmetijska proizvodnja temelji tudi na revitalizaciji/ponovnem uvajanju starih kultur in proizvodnji specialnih in redkih, unikatnih izdelkov (npr. sadjarstvo, sušenje sadja, čebelarstvo, zeliščarstvo, izdelki iz volne, polstenje ipd.), kar se posredno navezuje tudi na ohranjanje nepremične stavbne dediščine. Številni gospodarski objekti lahko služijo novim vsebinam nemasovne kmetijske proizvodnje.«

- na str. 44 se pod naslovom: 'Povečanje izkoriščenosti lesa in njegove dodane vrednosti z boljšim tržnim povezovanjem na področju gozdarstva in vzdolž gozdno-lesne verige ter povečanjem konkurenčnosti posameznih členov v tej verigi' doda nov odstavek:

»K temu lahko veliko pripomore obnova objektov nepremične kulturne dediščine za predelavo, spravilo lesa, npr. žage in druga gospodarska poslopja, ki lahko s spremembo namembnosti omogočijo delovanje in oživljanje starih obrtnih znanj, npr. tesarstvo, mizarstvo stavbnega pohištva, skodlarstvo ipd.«

- na str. 44 se pod naslovom: 'Izboljšanje socio-ekonomskih razmer na podeželju s krepitvijo nekmetijskih dejavnosti na podeželju (podjetništva in dopolnilnih dejavnosti), povečevanjem dodane vrednosti in ustvarjanjem zelenih delovnih mest ter boljšim dostopom do IKT' doda nov odstavek:

»Najbolj primerno okolje za izvajanje naštetih dejavnosti so obnovljeni objekti kulturne dediščine, v katerih se lahko izvajajo našete dejavnosti, vendar je treba najprej zagotoviti njihovo obnovo.«

Obrazložitev:

Obnovljeni objekti kulturne dediščine niso pomembni samo za lepši izgled pokrajine, ampak imajo veliko večji pomen, in sicer:

- višjo kvaliteto bivanja za kmečko prebivalstvo,
- ohranjanje poselitve na podeželju,
- ohranjanje obdelovalne zemlje in s tem pridelavo hrane,
- ohranjanje delovnih mest (za tiste, ki prenovo izvajajo, za tiste, ki na podeželju ostajajo,...),
- razvijanje novih nekmetijskih dejavnosti na podeželju,
- razvijanje turističnih dejavnosti (programi, prijazni kolesarjem, pohodnikom z ustreznimi prenočitvenimi kapacitetami in drugo ponudbo itd.),
- in tudi odpiranje novih delovnih mest z oživljanjem starih obrtnih dejavnosti in znanj,

kar je prioriteta PRP 2014-2020. Vse skupaj prispeva k trajnostnemu razvoju podeželja, trajnostnemu razvoju kmetijstva in trajnostnemu upravljanju in krepitvi območij Natura 2000 ter krepitvi nacionalne pripadnosti in zavesti.

Pri posameznih ukrepih smo predlagali naslednje spremembe in dopolnitve besedila (spremembe in dopolnitve so označene s poudarjenim besedilom):

8.2.4 UKREP: NALOŽBE V OSNOVNA SREDSTVA

Na str. 108, se v podukrepu 8.2.4.4.1 Naložbe, ki izboljšajo splošno učinkovitost in trajnost kmetijskega gospodarstva, v okviru opisa podukrepa, v predzadnjem stavku točke a) besedilo dopolni tako, da se glasi:

»Prednostno bodo podprta tista kmetijska gospodarstva, ki se bodo horizontalno in vertikalno povezovala z drugimi členi agroživilske verige, se vključevala v kratke dobavne verige, tudi preko neposredne prodaje na domu, se bodo odločala za kolektivne (skupne) naložbe v objekte in njihovo prenavo in pripadajočo opremo in kmetijska gospodarstva, ki ležijo na gorskih območjih, imajo status kulturne dediščine in se pretežno ukvarjajo z živinorejo.«

Na str. 109 se prva alineja upravičenih stroškov spremeni in dopolni tako, da se glasi: »gradnja, pridobitev ali prenova izboljšanje nepremičnin«

Na str. 110 se načela v povezavi z merili za izbor dopolni z novo alinejo: »status kulturne dediščine«

Na str. 111, se v podukrepu 8.2.4.4.2 Naložbe, ki zadevajo predelavo ali trženje kmetijskih proizvodov iz Priloge I k Pogodbi, v okviru opisa podukrepa, dopolni tretji odstavek tako, da se besedilo glasi:

»Prednostno bodo podprte naložbe, ki bodo prispevale k širitvi obstoječe dejavnosti živilskopredelovalnih obratov in kmetijskih podjetij ter bodo temeljile tudi na ohranjanju objektov s statusom kulturne dediščine oziroma se bodo odvijale v okviru ohranjanja in prenovе obstoječih nepremičnin in s tem lahko prispevale tudi k ustvarjanju novih delovnih mest, kolektivne naložbe, ki omogočajo večjo izkoriščenost proizvodnih kapacitet ter omogočajo porazdelitev stroškov med več subjektov ter naložbe, ki prispevajo h krepitvi kratkih dobavnih verig.«

Na str. 112 se prva alineja upravičenih stroškov spremeni in dopolni tako, da se glasi: »gradnja, pridobitev ali prenova izboljšanje nepremičnin«

Na str. 114, se v podukrepu 8.2.4.4.3 Naložbe, ki zadevajo infrastrukturo, povezano z razvojem in prilagoditvijo kmetijstva, prva alineja upravičenih stroškov spremeni in dopolni tako, da se glasi:

»gradnja, pridobitev ali prenova izboljšanje nepremičnin«

Na str. 116 se načela v povezavi z merili za izbor dopolni z novo alinejo: »status kulturne dediščine«

8.2.5 UKREP: RAZVOJ KMETIJ IN PODJETIJ

Na str. 122 se v podukrepu 8.2.5.4.1 Pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete, načela v povezavi z merili za izbor dopolni z novo alinejo:

»status kulturne dediščine«

Na str. 124 se v podukrepu 8.2.5.4.2 Naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti, prva alineja upravičenih stroškov spremeni in dopolni tako, da se glasi:
»gradbeno-obrtniška dela v povezavi z ureditvijo prostorov **in prenovo objektov s statusom nepremične kulturne dediščine**, v katerih se bo opravljala dejavnost,«

Na str. 125 se načela v povezavi z merili za izbor dopolni z novo alinejo:
»**status kulturne dediščine**«

Pojasnilo:

Samo pri tem podukrepu je v PRP 2014-2020 omenjena kulturna dediščina, pa še tukaj gre za razvijanje dejavnosti v povezavi s kulturno dediščino. To ne omogoča obnove stavb kulturne dediščine, ki so podlaga za izvajanje dejavnosti v njih.

8.2.6 UKREP: NALOŽBE V GOZDARSKE TEHNOLOGIJE TER PREDDELAVO IN MOBILIZACIJO LESA

Na str. 131 se v podukrepu **8.2.6.4.2 Naložbe v neindustrijsko predelavo lesa**, prva alineja upravičenih stroškov spremeni in dopolni tako, da se glasi
»gradnja, pridobitev ali **prenova izboljšanje** nepremičnin«
Načela v povezavi z merili za izbor se dopolni z novo alinejo:
»**status kulturne dediščine**«

8.2.8 UKREP: KMETIJSKO OKOLJSKA IN KMETIJSKO PODNEBNA PLAČILA

Na str. 166 se načela glede določitve meril za izbor dopolni z novo alinejo:
»**kulturna krajina**«

3. Mnenje o sprejemljivosti vplivov izvedbe plana na kulturno dediščino

Ministrstvo za kulturo ugotavlja, da PRP 2014-2020 ohranjanja kulturne dediščine (s krajino) ni ustrezno vključil v svojo vsebino. Podrobnejša obrazložitev, v katerih delih je plan nesprejemljiv, je razvidna iz točke 2. Ministrstvo za kulturo predlaga Ministrstvu za kmetijstvo in okolje, da prvi predlog PRP 2014-2020 popravi in dopolni v skladu s podanimi pripombami.

Mnenje o sprejemljivosti vplivov izvedbe plana bomo podali hkrati z mnenjem k predlogu Programa razvoja podeželja 2014-2020.

Lep pozdrav,

Pripravila:
Veronika Leskovšek
podsekretarka

dr. Aleš Črnič
državni sekretar

Priloga:

- Program razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014-2020 (PRP 2014-2020) - predlog dopolnitev, dopis št. 331-1/2013-MIZKS/32 z dne 28. 3. 2014

Vročiti – elektronsko:

- MKO, gp.mko@gov.si
- ZVKDS, zvks@zvks.si
- ZVKDS OE Celje, tajnistvo.ce@zvks.si